

Ondernemendheid van de vmbo- groen leerling, noodzaak voor de toekomst!

Evenement Groen Verbindt 25 april 2012

Dimph Rubbens

d.rubbens@aps.nl

0625051950

**“The best way to predict the
future is to create it”**

Ondernemendheid

- Veel banen van nu bestonden nog niet in 2004
- In Amerika had in 2004 de beroepsbevolking gemiddeld 4 jaar een baan
- Ondernemendheid wordt meer een burgerschapscompetentie

Groene sector in Nederland?

Ondernemendheid

Wat maakt een onderneming of bedrijf succesvol?

Wat zijn de succesvolle ondernemingen of bedrijven die je zelf kent in de regio?

Heb je zelf ervaring met een succesvolle onderneming of bedrijf?

Ondernemendheid

A	B	
Meer geld verdienen is vooral geluk hebben op het juiste moment	Promoties worden verdiend door hard werk en doorzettingsvermogen	A/B
Op school zag ik een direct verband tussen de cijfers die ik krijg en hoe hard ik ervoor werkte	Op school was ik afhankelijk van de willekeur van docenten	A/B
Het aantal scheidingen geeft aan dat er steeds minder mensen zijn die proberen iets van hun huwelijk te maken	Trouwen is grotendeels een gok	A/B
Iemands basisattitudes kan nauwelijks veranderen	Als ik ergens in geloof, kan ik anderen daarvan overtuigen	A/B
Promotie krijgen is voor een groot deel geluk hebben.	In onze samenleving hangt de toekomst van iemand af van zijn of haar kunnen	A/B
Als je weet hoe je met mensen moet omgaan, kun je ze makkelijker leiden	Ik heb weinig invloed op de manier waarop andere mensen zich gedragen	A/B
De resultaten die ik haal zijn volledig aan mijn inzet te danken.	Soms heb ik het gevoel dat ik weinig invloed kan uitoefenen op resultaten die ik in mijn werk haal	A/B
Mensen kunnen de koers van de wereld veranderen als ze zich laten horen	Het is 'wishful thinking' dat iemand onze maatschappij op grote schaal kan beïnvloeden	A/B
Het grootste deel van wat er met mij gebeurt is waarschijnlijk lotsbestemming	Ik ben de meester van mijn lot	A/B
Kunnen omgaan met mensen is een vaardigheid die geoefend moet worden	Het is bijna onmogelijk om uit te zoeken hoe je sommige mensen tevreden kunt maken	A/B

Interne locus of control

- Een interne locus of control duidt erop dat iemand gelooft dat hij/zij zelf verantwoordelijk is voor het succes (of het falen) van pogingen om een doel te bereiken. Men schrijft het resultaat (of het gebrek aan resultaat) toe aan eigen gedrag, eigen karakter en goede en slechte eigenschappen (Wikipedia) .
- Rond elfjarige leeftijd neemt de interne locus of control toe en daar kun je werk van maken in zowel de onderbouw als bovenbouw van het vmbo-groen_ als toekomstige werknemers en werkgevers in de eigen regio.
- De innerlijke criticus in de leerling neemt toe en er ontstaat een bewuster ego.
- Een interne locus of control vind je bij zeer zelfstandige en zelfverzekerde mensen_
- Het_ en vermindert onderpresteren en dat is wat ondernemers nodig hebben! zijn en hebben ondernemers nodig!

Ondernemendheid groen

- Praktijkleren,
- Regioleren
- Topsectoren
- Werkplaatsen

Ondernemendheid

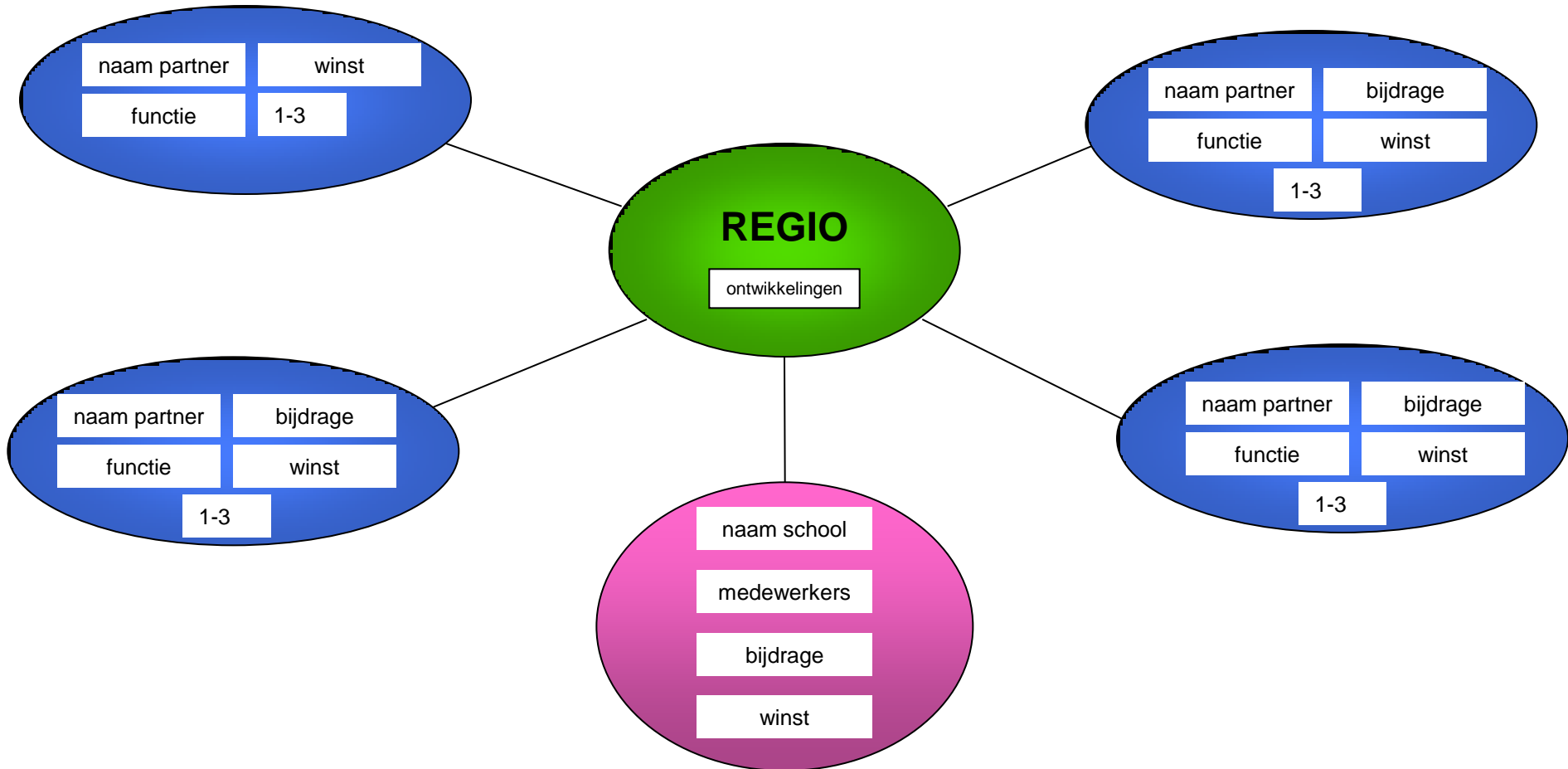
Ondernemendheid als eigenschap van de school.

- Wat vraagt het van de school intern?
- Wat vraagt het van de school extern?

Ondernemendheid

- Met welke partners in de regio heeft de school contacten?
- Welke medewerkers in de school hebben die contacten?
- Welke functies hebben die vormen van samenwerking?
- Welke belangrijke ontwikkelingen zijn er in de regio?
- Wat heeft de school de regio te bieden?
- Wat draagt de school bij aan de ontwikkeling van de regio?
- Welke winst is er voor de school te halen?
- Wat dragen de partners bij aan de ontwikkeling van de regio?
- Welke winst is er voor de partners te halen?
- Hoe geeft de school bekendheid aan haar manier van werken?

Ondernemendheid en het jonge kind

Als je kijkt naar een kind van drie jaar, een kind dat nog niet naar school gaat.

Zo'n kind onderneemt van alles omdat het wil leren.

Als je dit als voorbeeld neemt, kun je bedenken welke voorwaarden nodig zijn voor een ondernemende houding.

Bedenk bijvoorbeeld wat voor speelgoed het kind gebruikt.

Wat doen de ouders?

Wat is de omgeving die een kind uitdaagt?

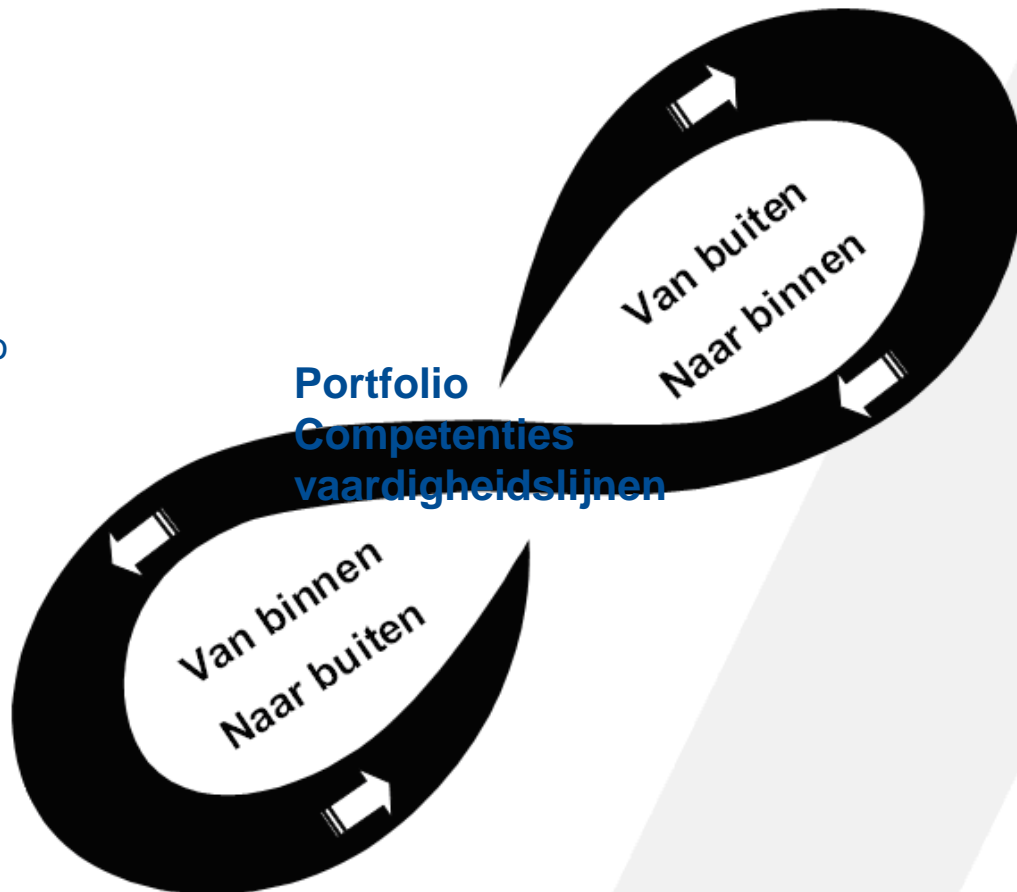
De antwoorden op deze vragen leveren ideeën op die je kunt vertalen naar leerlingen in het vmbo, kun je een beeld krijgen van wat ondernemendheid betekent.

ondernemendheid en leren buitenschools leren

Op het kruispunt vindt de verbinding plaats

Samenwerking
Lessen /Projecten
begeleiden
Ict gebruik
Organiseren
AVO gebruiken tot avo
integreren

Portfolio
Competenties
vaardigheidslijnen

Samenwerking
prestaties
Coaching
Multi media
Leren en innoveren
Kennis creatie
Organiseren
Hobby
Baantje
Maatschappelijke stage
Stage
Iob

leren
inspireren

Regioleren en ondernemendheid vmbo

Complexiteit opdracht	Eén opdrachtgever	Meer opdrachtgevers, vergelijkbare belangen	Meer opdrachtgevers, verschillende belangen	Opdracht uit de regionale kennisagenda
Hoe ziet het er uit?				
Wat levert het de student op?				
Wat levert het de school op?				
Wat levert het de regio op?				
Wat is de verbinding met de regio?				

Rol school, regioleren en ondernemendheid

	Eén opdrachtgever	Meer opdrachtgevers, vergelijkbare belangen	Meer opdrachtgevers, verschillende belangen	Opdracht uit de regionale kennisagenda
Rol docent				
Aard van de Begelei- ding				
Aard van het netwerk				

Iedereen intrapeneur!

- Persoonlijke loopbaanperspectieven potentieel ondernemerschap en entrepreneurship
- Loopbaancompetenties voor waardevol werk en ontwikkelen ondernemendheid
  - Know what? (*evalueren context en werkwijzen*)
  - Know why? (*kwaliteiten- en motievenreflectie*)
  - Know where? (*werkexploratie*)
  - Know when? (*begrijpen van timing issues*)
  - Know how? (*loopbaansturing*)
  - Know whom? (*netwerken*)

Loopbaandialogen

Inhoud	Vorm
Kwaliteiten/ ontwikkelingsstreven/ mogelijkheden t.a.v. werk <i>Oppervlakkig: wat kun je (niet)?</i> <i>Diepgaand: wat is 'het beste in jezelf'?</i>	Waarderen Confronteren Leren reflecteren
Motieven/ waarden/ ambitie/ binding met werk(zaamheden) <i>Oppervlakkig: 'wat vind je leuk?'</i> <i>Diepgaand: zoeken naar 'waar wil je moeite voor doen?'</i>	Valideren Exploreren Leren reflecteren
Beeld van eisen, cultuur, ontwikkelingen en uitdagingen in werk <i>Oppervlakkig: welke activiteiten komen voor in werk?</i> <i>Diepgaand: wat zijn uitdagende ontwikkelingen en waarden in werk?</i>	Onderzoekend, Actief-makend
Activiteiten om ambities te realiseren, leerervaringen te organiseren, keuzes te onderzoeken <i>Oppervlakkig: korte termijn en incidentele acties</i> <i>Diepgaand: activiteiten om het beste uit jezelf te halen, nu en in de toekomst</i>	Actief-makend
Kwantiteit en kwaliteit van netwerk, opbouwen en onderhouden <i>Oppervlakkig: korte termijn en incidentele inschakeling van een netwerkcontact</i> <i>Diepgaand: leren netwerken</i>	Netwerken

Praktisch en oriënterend 1

- functioneel en levensecht zijn
- keuzemogelijkheden bieden in thema en aanpak
- uitnodigen tot activiteiten van de leerling zelf
- stimuleren van metacognitie
- systematisch het besef van bekwaamheid laten ontwikkelen
- leersituaties tegemoet laten komen aan de basisvoorkeuren van leerlingen

Praktische en oriënterend 2

- Ondernemendheid/ ondernemerschap komen vooral tot recht door *actief leren* door zelf doen en zelf te ervaren;
- in situaties die kenmerkend en realistisch zijn voor een sector en met een accent op de ondernemendheid, ondernemerschap en andere specifieke *vaardigheden in die sector*;
- terugkijken (reflecteren) op die ervaringen en die waarderen voor de eigen *loopbaan*: wat kan ik en wat zou ik willen kunnen?

Vorm 	leren inspireren	Vak	Leergebied	Programma	Volledig curriculum
Doel	keuzen van leerling ondersteunen			onderbouw praktisch invullen	
Centraal	product/proces			proces/product	
Modulen of leereenheden	afspiegeling bovenbouw of mbo	kenmerkende en realistische beroepssituaties			levensecht
Wie geeft het	docent (willekeurig)	mentor/docent met affiniteit	docent en mentor		kernteam
Leerling groepering	1 klas			meerdere klassen tegelijk	
Sturing	docent gestuurd			meer leerling gestuurd	
Rol docent	docent/instructeur	instructeur/begeleider			model/coach
Omvang (uren per week)	1 á 2	2 á 5	10 +		
Leseenheden	(blok)uur/project			dagdelen	
Invoering	onderwijsontwikkeling		schoolontwikkeling		